

Samenvatting van de film, LAND INSPIRES, over een Design Expeditie naar de Oekraïne in 2019.

In de tijd van overheersing door de Sovjet-Unie werden oorspronkelijke kunstnijverheid en oude technieken van de Oekraïne verboden. Kleuren, versieringen en symbolen van de Oekraïense identiteit werden uit het gewone leven verwijderd.

Met de onafhankelijkheid van Oekraïne in 1991 kwamen sommige lokale handvaardig-heden weer tot leven. Met steun van de Oekraïense Culturele Stichting werd door de Oekraïense architect Victoria Yakushna in 2019 een design excursie georganiseerd in de Karpaten voor een aantal internationale designers en buitenlandse pers. Het doel was om aandacht te vragen voor unieke, bedreigde handvaardigheidstechnieken en te experimenteren met de wisselwerking tussen modern design en oude technieken. Ze vullen elkaar aan.

Weefkunsten

“Lizhnik” (weefkunst/wollen dekens) is een heel oud familie ambacht, geconcentreerd in en om de plaats Yavoriv, een klein stadje in West Oekraïne. Het ambacht wordt van generatie op generatie doorgegeven. Het is een manier van leven. “Het zit in mijn bloed” zegt Natalya Kishchuk. “Je werkt zoals je grootouders deden. Zonder dit ambacht zouden wij niet kunnen overleven in deze streek.” Je werkt in stilte, omdat dit werk veel concentratie vraagt. Daardoor is het werk erg kalmerend. De enige verandering in 200 jaar is een speciaal gereedschap: de wolkam.

Tijdens het spinnen wordt gezongen: als je spint, moet je zingen om de wol te vullen met levensenergie.

Helaas was er in 2008 een zware overstroming in de Karpaten, die een groot aantal dammen verwoestte. De productie van “Lizhnik” stagneerde en veel kunstenaars werden gedwongen te stoppen met hun ambacht. In 2019 waren er nog zestig ambachtelijke werkers over.

Reactie van een excursie deelnemer: dit werk wordt met passie gedaan. Als je iets met passie doet en je hart legt in wat je maakt, heb je altijd plezier in je werk.

Architect Victoryia Yakusha zegt hierover: alles wat met de hand en het hart gemaakt wordt, zal niet verdwijnen. Modern design kan veel toevoegen aan ambachtelijke kunst en andersom kan ambachtelijke kunst inspirerend zijn voor modern design. Naast het comfort van het moderne leven is men op zoek naar inhoud. We moeten deze oude cultuur bewaren en de mensen die het ambacht nog beheersen, helpen en steunen. Zij zijn onze nationale schat.

Muziek instrumentenmaker

Een oude Karpatische legende zegt: de eerste muziek werd geboren bij het ontstaan van de wereld. Mykhailo is smid en een beroemd maker van volksmuziekinstrumenten. Hij bespeelt meer dan 20 instrumenten en maakt ze allemaal zelf. Op zijn 7^e kreeg hij een viool. Zijn favoriete instrumenten zijn de viool en de fluit. Hij speelt veel op bruiloften en zo. Ook maakt hij de “duda” (een soort doedelzak) en de “trambita” (een soort waldhoorn), die vroeger werd gebruikt als communicatiemiddel tussen de diverse dorpen. De oudste muziekinstrumenten die in de Oekraïne zijn gevonden zijn meer dan 20.000 jaar oud. In de Karpaten gelooft men dat muziek iets magisch is en mens en natuur kan beïnvloeden. Mykhailo is in New York geweest en gevraagd daar te blijven, maar hij wilde niet. Jammer dat geen van zijn vele (klein)kinderen zijn ambacht willen overnemen. Je moet het willen en geduld hebben. Hij is 80 jaar en de enige Duda bespeler in de Karpaten.

Deze Oekraïense muziek heeft zijn eigen unieke geluid, de zgn. “hutsul scale”, gebaseerd op de mineur- of kleinetertsstoonladder. De “Hutsuls” (Hoetsoelen) zijn een bergvolk in de Karpaten en staan bekend om hun volkscultuur: muziek, klederdracht en houtsnijwerk.

Houtbewerker Yosyp Pryimak

Hij zoekt hout in het bos op plekken waar het nodig is om te verdunnen, maar zal nooit het bos beschadigen. Hij werkt met sparrenhout omdat het zo elastisch is. Vanaf de 15^e eeuw wordt dit al gebruikt voor allerlei gebruiksvoorwerpen in en om huis, soms voor vaten tot een inhoud van 2000 liter. Deze producten verdwenen bijna helemaal door de opkomst van keramiek op industriële schaal. Yosip wil deze oude techniek bewaren voor de toekomst. Dat vindt hij zijn taak, of iemand het nu mooi vindt of niet: “Ik doe het allemaal met de hand zoals mijn grootvader het deed.”

Een deelnemer merkt op: wie zijn verleden begrijpt, maar ook naar de toekomst en wanneer hij/zij in staat is kennis over te dragen aan de volgende generatie en niet voor zichzelf houdt, is deze persoon werkelijk een meester in zijn vak.

Een andere deelnemer heeft het gevoel dat in moderne steden verschillen verdwijnen. Soms is dat goed, maar als we allemaal dezelfde levens leven, is dat een gevaar voor verlies van identiteit. Oude technieken zijn belangrijk om je identiteit te behouden en verschillende manieren van leven te beschermen,

Keramiek

De stad Kosiv is het centrum van de Kosiv keramiek. Dit ambacht bestaat meer dan 200 jaar. In 2014 werd Kosiv Keramiek genomineerd voor de Unesco Onaantastbaar Cultureel Erfgoed lijst. De excursie deelnemers gaan een Kosiv keramiek workshop volgen om te ervaren hoe dit oude ambacht op een nieuwe manier kan worden gebruikt. De symbolen en vormen zijn ouder dan 300 jaar en van generatie op generatie overgedragen.

Het dorp Gavarechchyna is het enige dorp waar zwarte of grijze keramiek wordt gemaakt. Vroeger waren er 150 huizen en 70 pottenbakkers. Velen zijn vertrokken. Er zijn er nu nog 7. Brandhout, vuur, aarden en oxygen vormen een reactie die zwarte rook geeft, die in de poriën van de klei dringt, waardoor de potten zwart worden

De buitenlandse keramist in de film denkt dat tegenwoordig het idee van “craftsmen” steeds veranderd en dat iedereen in zijn kunst iets absoluut nieuws wil maken. Maar de technieken en vaardigheden van oude ambachten zijn juist een uitstekende basis voor kunstenaars in de huidige tijd. Oude ambachtskunst kan heel belangrijk zijn voor een kunstenaar om tot nieuw ideeën te komen. Ook is hij van mening dat deze ambachten universeel zijn en iedereen een ambachtskunstenaar zijn.

Beschilderde Paaseieren

In de stad Kolomye staat het enige museum van Pysanka (beschilderde paaseieren) met meer dan 12.000 unieke voorbeelden. Ook hier volgen de excursie deelnemers een workshop om te experimenteren en met elkaar te brainstormen over hoe de traditionele ambachtskunst kan worden vernieuwd.

Het beschilderen van paaseieren is één van de oudste ambachten, meer dan 3000 jaar oud. De oudste Pysanka werd gevonden in Lviv, in de 15e eeuw. Voordat dit ambacht door het Christendom werd geadopteerd, dienden de Pysanka's als amulet.

Iedere regio heeft zijn eigen kleuren en versieringen. Meer dan 100 verschillende heilige symbolen worden gebruikt. Een oude legende in de Oekraïne vertelt: Terwijl mensen Paaseieren schilderen, zal er vrede zijn!